

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

VN/21220/2025

Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 7 ja 10 §:n, Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 6 ja 8 §:n ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Varsinais-Suomen ELY-keskus haluaa kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon hallituksen esitykseen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 7 ja 10 §:n, Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 6 ja 8 §:n ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta (VN/21220/2025).

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että säännösten kiertäminen luomalla keinotekoisia olosuhteita pyritään estämään. Tilatunnusten myöntämistä ja käyttöä koskevien menettelyjen tarkentaminen ja hallinnon kyky puuttua keinotekoisiiin järjestelyihin on erityisen tärkeää, jos esimerkiksi maatilakohtaisten tukikattojen käyttö lisääntyy vuonna 2028 alkavalla suunnitelmakaudella. Nykyinen ohjeistus ja lainsäädäntö ovat käytännön työn näkökulmasta epäselviä, eikä ehdotettu lakimuutos tuo asiaan tarvittavaa selkeyttä.

Keinotekoisuutta arvioitaessa virkamies tutkii, mikä tuen tavoite on ja mikä on varojen väärinkäyttöä. Keinotekoisuus voi liittyä yksittäiseen tukiehtoon, toimenpiteeseen, tuen tavoitteeseen tai tukiehdon tarkastamisen tavoitteeseen. Usein keinotekoisuudessa rikollisuuden tunnusmerkit eivät täyty, mutta tukien näkökulmasta tilanne pyritään saamaan näyttämään siltä, että tuen myöntämisen ehdot täytyvät. Yksittäistä tilakokonaisuutta arvioitaessa virkamies tutkii varsin tarkasti yritysrakenteita, perhesiteitä ja tilatunnusten syntyhistoriaa. Tulkintaan vaikuttavat olosuhteet kuten yritysten, kiinteistöjen sekä koneiden ja laitteiden omistussuhteet sekä vuokra- ja tuotantosopimukset. Asian ratkaisemiseksi vaaditaan hyvää paikallis- ja laintuntemusta sekä tukijärjestelmän syvällistä osaamista. Tapaukset ovat usein varsin monimutkaisia ja työläitä selvitettäviä, ja asian perustelu voi olla hankalaa.

Varsinais-Suomen ELY-keskus haluaa huomauttaa, että lakiteksti jättää tällä hetkellä hyvin paljon tulkinnanvaraa tilanteisiin, joissa virkamies arvioi keinotekoisia olosuhteita. Kunnille ja ELY-keskuksille annettu ohjeistus

17.10.2025

kaipaa selkiyttämistä ja sitä tarvittaisiin myös lisää. Erityisesti tilanteet, joissa osakeyhtiöiden omistusrakenteita muutetaan keinotekoisesti, edellyttävät selkeitä ja yksityiskohtaisia ohjeita siitä, milloin asiaan tulee puuttua ja miten se ratkaistaan.

Varsinais-Suomen ELY-keskus haluaa huomauttaa, että käytännössä yksittäisten tukihakemusten yhdistäminen ei ole teknisesti mahdollista nykyisessä järjestelmässä, koska tukihakemuksen jättäminen tapahtuu kunnan myöntämän tilatunnuksen kautta. ELY-keskus ei siis kykene yhdistämään tukihakemuksia, vaan ainoastaan tekemään päätöksen yksittäisen tuen myöntämisestä tai hylkäämisestä. ELY-keskuksella ei välttämättä ole tietoa saman hakijan muista tukihakemuksista, jos tilojen omistukset on peitelty toisen tilatunnuksen taakse.

Lakiluonnoksessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai kunta tekisi päätöksen tukia, palkkioita ja korvauksia koskevien hakemusten yhdistämisestä tilanteessa, jossa tukien hakija on katsottava yhdeksi tuenhakijaksi tukihakemusten määrästä riippumatta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toimivaltaa hakemusten tai tilatunnusten yhdistämisestä ei tulisi jakaa kahdelle viranomaiselle. Toimivallan jakaminen voi johtaa tilanteisiin, joissa kunta ja ELY-keskus päätyvät tulkinnoissaan päinvastaiseen lopputulokseen saman tilan eri tukihakemusten kohdalla. Päätös tukihakemusten yhdistämisestä tulisi tapahtua kunnassa, koska kunnat vastaanottavat suurimman osan tukihakemuksista ja hallinnoivat tilatunnusten myöntämistä. Kunnissa on myös paras paikallistuntemus alueen viljelijöistä.

Kunnan toimivalta tilatunnuksen myöntämiseen tulisi kirjata myös lakiin selkeyden vuoksi. Tällä hetkellä kunnat tekevät päätöksen tilatunnuksen myöntämisestä, mutta tilatunnuksen hakijalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta valittaa päätöksestä. Lisäksi tilatunnuksen myöntämisestä tarvitaan yhteinen päätöskäytäntö koko maan alueelle, jotta päätöksissä ei muodostu alueellisia eroja.

Varsinais-Suomen ELY-keskus haluaa huomauttaa, että lakiluonnoksessa tulisi korvata termi "elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus" sanalla "elinvoimakeskus", sillä elinvoimakeskukset aloittavat toimintansa 1.1.2026.

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää erittäin kannatettavana ehdotettua muutosta pysyvien nurmien ennallistamisen menettelyn käyttöönotosta vasta, jos pysyvän nurmen ala vähenee vuoden 2018 viitealaan verrattuna yli kymmenen prosenttia.

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää ympäristösopimusten hallinnollisen tarkastuskäynnin tekemisen ajankohtaa liian tiukkana ottaen huomioon valtionhallinnon nykyiset säästöt. Lisäresurssien saaminen maastokatselmointien tekoon on nykyisien valtionhallinnon säästöpainneiden vuoksi hyvin epätodennäköistä. Aikataulun tiivistäminen vähentäisi jo ennestään pientä joustovaraa katselmoijien työmäärässä.

17.10.2025

Varsinais-Suomessa hallinnollisten tarkastuskäyntien tekemistä hidastaa laaja saaristo, jolloin suuri osa tarkastettavista kohteista on vaikeasti saavutettavissa. Matka-aikaa hidastaa ja hallinnollisia kustannuksia lisää se, että sopimuksille haettavat lisäalat ovat pieniä ja ympäri maakuntaa, jolloin yhdellä tarkastuskerralla ehditään tarkastaa rajallinen määrä kohteita. Lisäaloja haetaan runsaasti kohteisiin, joilla ei tosiasiaassa ole edellytyksiä sopimukselle, jolloin esimerkiksi lohkorajausten ja mittausten tekeminen sekä juridisesti pitävien perustelujen laatiminen alueiden hylkäämiselle vievät työaikaa.

Nykyisen lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti jo olemassa oleville ympäristösopimuksille haettavat lisäalat ja kokonaan uudet sopimukseen haetut alueet ovat olleet rinnasteisia toisiinsa katselmoinnin toteuttamisajan suhteen. Lisäalat on tullut katselmoida viimeistään sopimuksen toisen vuoden ensimmäisen erän maksuun mennessä. Etenkin lisäaloja on haettu Varsinais-Suomessa runsaasti vuonna 2025 ja niiden katselmoinnin toteuttaminen on koettu erittäin haasteelliseksi jo nykyisillä aikatauluvaatimuksilla. Ohjelmakauden alussa ELY:t saivat erillistä määrärahaa maastokatselmointien toteuttamiseen, mutta tästä huolimatta asetetut aikatavoitteet koettiin haasteellisiksi saavuttaa.

Lakiluonnoksella vedotaan perusteluissa, että aiemmin toisen sopimusvuoden korvauksen 1. erän maksatuksiin mennessä toteutettu katselmointi on aiheuttanut takaisinperintöjä. Varsinais-Suomen ELY-keskus haluaa huomauttaa, että takaisinperintöjä tulee syntymään jatkossakin, vaikka katselmointien aikatauluja tiukennetaankin, sillä takaisinperintöjä voi syntyä esimerkiksi valvontojen kautta. Asetusmuutos tulee kesken ohjelmakauden, mikä asettaa tuenhakijat eriarvoiseen asemaan. Varsinais-Suomen ELY-keskus toivoo tarkennusta siihen, noudatetaanko kiristynyttä katselmointiaikataulua jo vuonna 2025 haettuihin sopimuksiin ja lisäalueisiin.

Hallinnollisten tarkastuskäyntien resursoinnissa tulisi huomioida myös mahdollisten tukitasojen korotusten vaikutukset uusien sopimusten määrään. Mikäli Suomen CAP-suunnitelman muutoksessa hyväksytyt tukitasojen korotukset toteutuvat, on todennäköistä, että uusien ympäristösopimusten ja lisäalojen määrä kasvaa. Kiinnostusta ympäristösopimukseen lisäänee myös maakunnassa toimivat perinnebiotooppien hoitoa edistävät hankkeet, kuten Priodiversity LIFE – hanke. Luonnon monimuotoisuudelle asetettuja tavoitteita ei kyetä saavuttamaan, mikäli ympäristösopimukseen liittyvään hallinnolliseen työhön ei varata riittävästi resursseja.

Varsinais-Suomen ELY-keskus ei pidä ympäristösopimusten hallinnollisten tarkastuskäyntien aikataulun tiukennusta kannatettavana. Mikäli aikataulu tiukentuu, tulee elinvoimakusten resursoinnissa huomioida hallinnollisiin tarkastuksiin kuluva työaika ja pienentyvä jousto työn organisoimiseksi.

17.10.2025

KEHA/29605/2025

Yksikön päällikkö

Antti Jaatinen

Kehittämisasiantuntija

Mailis Savela

Tämä asiakirja KEHA/29605/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/29605/2025 har godkänts elektroniskt

Savela Mailis 17.10.2025 12:26

Ratkaisija Jaatinen Antti 17.10.2025 12:47